

helder blijven en vooral niet in paniek raken. Van elk moment dat ze kon rusten maakte ze gebruik. Ze moest haar krachten sparen voor de laatste etappe. Daarna kon ze in slaap vallen.

Klaartje was op het idee gekomen om met een doekje, gedompeld in koud water, Catrien wat verkoeling te geven door dat tegen haar voorhoofd te houden. Alle voorbereidingen waren inmiddels gedaan, de baby kon komen en nu ze daarop wachtte, leefde ze mee met de strijd die geleverd moest worden en voelde elke wee die Catrien kreeg, alsof ze zelf moest bevallen. Alles wat ze nu beleefde was nieuw voor haar. Catrien had na de geboorte van Adriaan wel wat verteld, maar het ergste had ze achterwege gelaten.

‘Gaat het?’ vroeg Catrien, toen ze even rust kreeg aan Klaartje, die dromerig voor zich uit stond te staren.

Klaartje knikte.

‘Je kunt het!’ zei ze bemoedigend, wetend dat ze haar een grote verantwoordelijkheid op de schouders had geladen.

‘We doen het samen,’ zei Klaartje, en hoopte dat ze niets verkeerd zou doen wat zij zichzelf nooit meer zou vergeven.

Het duurde nog zeker een uur voordat de weeën overgingen in persweeën. Catrien ging in de bedstee liggen maar kon daar haar draai niet vinden. Bovendien was het daar veel te donker en bood het te weinig ruimte voor Klaartje om de bevalling te begeleiden. Het matras werd in den herd op de grond gelegd, niet ver van het vuur, zodat het licht daarvan benut kon worden. Ze ging liggen, maar was rusteloos. Vorige keer had ze op de rand van de bedstee gezeten, steunend op haar ellebogen achterovergebogen en haar benen wijd om de baby de ruimte te geven. Ze kreeg persdrang, maar hield zich in. Ze had de juiste houding nog niet gevonden.

Anthony ijsbeerde met klamme handen heen en weer. Hij wist zich geen raad. Wat moest hij doen? Wat kon hij doen? Hij voelde zich machteloos. Hij wilde behulpzaam zijn maar wist niet waarmee. De afgrijselijke pijnen van Catrien deden hem ook zeer. Dit was de laatste keer dat ze een kind kregen, zo wilde hij het niet!

Klaartje hielp Catrien vanuit de bedstee naar het matras en van het matras op een stoel. Het gewicht van de baby drukte naar beneden, het kind wilde geboren worden, maar Catrien was daar nog niet klaar voor. Als ze nu maar de juiste houding kon vinden, dan kon ze gaan persen. Vermoeid ging ze weer op het matras liggen met de rokken opgetrokken en de benen wijd. ‘Zie je al iets?’ vroeg ze Klaartje, die beschroomd een blik wierp. Dit was niet de aanblik die zij zich wenste en schaamde zich. Dit was verboden terrein voor personeel, die hooguit hielp met kalveren.

‘Nee, ik zie niets,’ antwoordde Klaartje, niet wetend wat ze zou moeten zien, buiten de aanblik van de verboden vrucht.

Anthony keek om en zag zijn knecht bedremmeld met zijn hoed staan draaien. 'In de stal?' vroeg hij. 'Wat is er gebeurd?'

'Ons huis staat onder water,' herhaalde Jannes. 'We zouden het fijn vinden als we hier de nacht door mogen brengen. De stal is al goed genoeg. En dan ga ik morgen...'

Catrien liet hem niet uitspreken. 'Geen denken aan dat jullie in de stal gaan slapen! We hebben plaats genoeg in den herd! Ga terug en breng iedereen mee, dan maken wij dat jullie hier een plekje hebben. Met hoeveel komen jullie?'

'Met ons zevenen. Onze Beb en Janneke hebben een betrekking in Vught voor dag en nacht, die wonen nu niet thuis.'

'Zeven stuks. Dat moet lukken!' Catrien was al gaan rekenen. Jannes en zijn vrouw konden met een derde in de bedstee in de goei kamer, in de nieuwe bedstee konden er ook wel drie en Sjaantje kon bij Klaartje met Adriaan tussen hen in. Er was geen reden om ze in de stal te laten slapen.

'En de beesten?' vroeg nu Anthony. 'Die kun je niet achterlaten!'

'Als dat mogelijk zou zijn, graag!' Het luchtte Jannes op dat dit zo snel geregeld was. Hij had hierop gehoopt, maar er niet op durven rekenen.

Anthony stond direct op. 'Nou, vooruit, opschieten dan!'

En toen ging alles snel. Catrien en Klaartje begonnen de bedsteden in orde te maken, terwijl Anthony en Jannes de os inspanden om te vertrekken naar het Hazenpad. Daar werd alles zo goed en zo kwaad als het ging op de wagen geladen en haalde Sjaantje de koeien en het varken uit de stal. Ondertussen ving anderen de kippen die in manden werden opgesloten en ook de konijnen werden uit hun hokken gehaald. Alleen de kat kregen zij niet gevangen, die hield zich ver buiten het water, in de nok van den herd. 'Die moet zichzelf maar weten te redden,' besloot Bets tenslotte.

Het leek wel een verhuizing, zoals ze vertrokken. De wagen was volgeladen met levensmiddelen, kleding, linnengoed, ketels en manden met kippen en konijnen. Het was alsof zij besloten hadden nooit meer terug te keren. Sjaantje liep met de koeien achteraan en Kuus, die geen beweging gewend was, moest telkens aangemoedigd worden door te lopen op zijn korte beentjes. De os had het zwaar om de vracht over het drassige pad te trekken en iedereen besloot hem een handje te helpen door achter tegen de wagen te duwen. Tot twee keer toe gleden de wielen onverwacht weg en moesten Jannes en Bets, die op de bok zaten, zich goed vasthouden. Het was gevaarlijk rijden en Anthony riep waarschuwend dat niemand naast de wagen mocht lopen voor het geval deze om zou kiepen en het leed niet te overzien was.

Na veel geploeter kwamen zij eindelijk op een betere weg, de weg naar de hoeve. Even pufte iedereen uit, terwijl de os de wagen in beweging hield. Anthony streelde de ossenkop en sprak hem bemoedigend toe. 'Goed zo, baasje, nog even volhouden!' En gestaag trok het dier de vracht tot op het erf, waar de damp van zijn rug

Regen, storm, donder en bliksem. Dat alles kwam over het land. Velden kwamen onder water, gewassen sloegen plat, fruit werd door wind en regen van de takken geslagen, wegen onbegaanbaar en het vuur in den herd waaide bijna uit. Het gruwelijke weer maakte midden op de dag alles donker, nat en koud. De aarde beefde. Niemand waagde zich buiten. Met bonzend hart zat men te wachten op het moment dat het dak van de hoeve werd geblazen. Wat gebeurde daarbuiten? Niemand kon zich zulk slecht weer herinneren. Het was beangstigend zoals het tekeer ging. De eerste boom lag al dwars over de weg, de doorgang versperrend. Elk moment leek het laatste van het bestaan van de wereld te zijn.

Iedereen zat in den herd met het angstzweet in de handen. Nog nooit waren ze zo bang geweest. Niemand zei iets. Alleen Andries krijste vanwege zijn honger. Hij was de enige die geen aandacht schonk aan het noodweer en werd stil, zodra hij de tepel tussen zijn lippen voelde. Ook Adriaan, die op de schoot van Klaartje zat, luisterde aandachtig naar de wind. Het dak kraakte, de wind gleed onder de deur door over de vloer, een koe loeide. Geen enkel kind verroerde zich, was aan het plagen of treiteren. Er klonk enkel het prevelend gebed van Bets die de rozenkrans door haar vingers liet glijden. Anderen baden in gedachten met haar mee. Wanneer was dit voorbij? Hield het nog wel ooit op? Niemand wist het. Een mens kon bidden tot God, zijn geboden naleven en goed zijn voor iedereen, maar nu hield die God geen rekening met hun geloof in hem. Hij geselde hen met zijn "zegen" uit de hemel. Waarom? Wat hadden ze misdaan? En toch bleven ze stug bidden in de hoop dat hun gebeden verhoord werden.

De hele lenteperiode was het weer al slecht geweest en met veel moeite was er wat van het land gekomen. Iedereen begon gebrek te krijgen aan voldoende voedsel, vooral de beesten die het van het land moesten hebben. Veel gewassen waren door het overmatige water te nat om te oogsten. Gras kon niet gemaaid worden en knolgewassen verrotten in de grond. Slechts sporadisch had de zon zich laten zien om wat uit de aarde omhoog te lokken, en nu was het de storm die dat laatste beetje verwoestte. De stemming was somber. 'Laat ons alsjeblieft nog een dak boven onze hoofden houden!' baden ze.

Bliksem doorsneed de donkere hemel, het felle licht was verblindend en werd direct opgevolgd door een dreunende donderslag die de oren verdoofden. Er brak paniek uit in de stal, ook de beesten waren geschrokken. Zonder nadenken renden